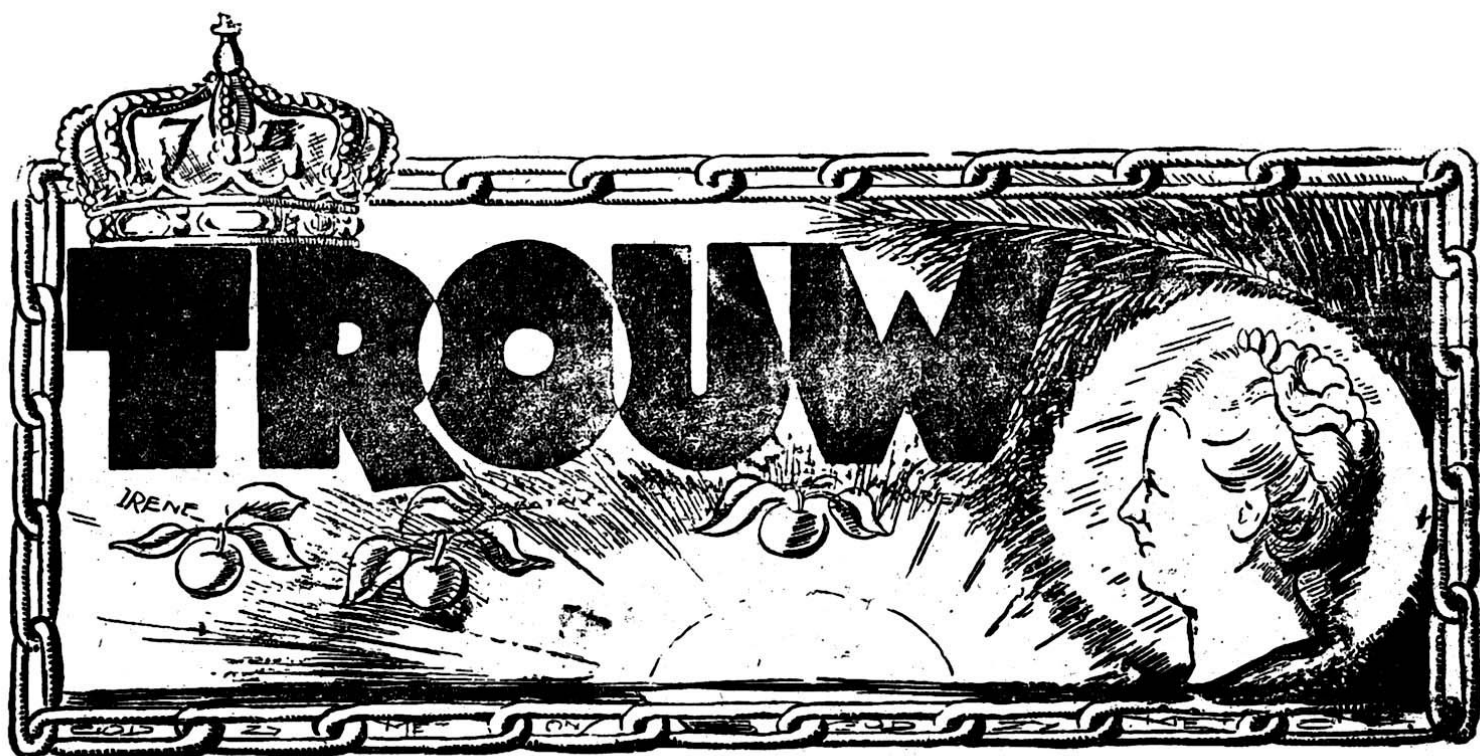

2e JAARGANG
No. 4.

Ja, zij zullen
Zich vervullen,
Deze tijden van geluk.

Deez' ellenden
Gaan volenden,
En verpletterd wordt het juk.

EIND
APRIL 1944.

30 APRIL. — DE PRINSES VERJAART.

De vierde verjaardag, die Prinses Juliana op vreemden bodem moet vieren. Wat lijkt het lang geleden, dat Zij in ons midden was, dat wij konden deelen in Haar blij geluk als jonggetrouwde vrouw en moeder. De verjaardag van de Prinses was de laatste der Koninklijke gedenkdagen, die wij nog onbekommerd en blij mede, hebben doorleefd.

Hoe goed herinneren wij ons dien zonnigen, vroolijken lentedag, nu vier jaren geleden, toen vóór 't laatst de vlaggen woeien van onze huizen en de oranje-wimpels de gevels versierden. De Hage-naars genoten van een liefelijk tafreeltje, toen het Prinselijk gezin in een open wagen een rijtoer maakte door de Residentie; de Prinses met de kleine Irene op Haar schoot, sabbelend op Haar duimpje en Beatrix trotsch en verrukt, parmantig troonend op Vaders knie.

Tien dagen later streek een begeerige roofvogel neer op onze vreedzame landouwen en werd ook dit huiselijk geluk wreed gestoord. Prinses Juliana, was een der eersten, die het zware offer der ballingschap moest brengen. Zij, die niets liever gewild had, dan het lot van Haar volk ten eindé toe te deelen, moest er in toestemmen, zich met Haar beide kindertjes in veiligheid te laten brengen. Het voortbestaan van ons Vorstenhuis mocht niet in gevaar worden gebracht. Weinigen zullen toen beseft hebben, wat Haar dit besluit gekost moet hebben. Maar de gevaarlijke tocht moest worden ondernomen en alle laffe aanvallen van den vijand ten spijt werd hij onder Gods zegen veilig volbracht.

En nu deelt de Prinses al vier jaar lang in het lot van al die Nederlandsche vrouwen, die tengevolge van den oorlog van hun mannen zijn gescheiden. Evenals al die anderen draagt Zij de zorgen der opvoeding Harer kinderen alleen, mist Zij den steun van het vaderlijk gezag en kan zij de kleine vreugden in de verschillende ontwikkelingsfasen der kleinen niet deelen met hen, die

Haar het naast staan. Des te zwaarder is voor H.K.H. de eenzaamheid, omdat Zij in passieve berusting moet wachten tot' het God belijft Haar den terugkeer naar het Vaderland mogelijk te maken. Zij kent niet de drukkende zorgen, de spanningen en de gevaren, die wij hier in Nederland dagelijks ervaren, maar zij mist daardoor ook de bezieling van den gezamenlijken strijd en de troost van het tezamen gedragen leed.

Maar van één ding kan onze geliefde Prinses zich in Haar bittere ballingschap verzekerd houden. Het Nederlandsche volk leeft intens met Haar mee, het heeft begrip voor Haar bijzonder moeilijke positie en het waardeert in hooge mate het groote offer, dat Zij aan het vaderland brengt door Haar vrijwillige verre eenzaamheid.

Prinses Juliana had zich in de voor-oorlogse jaren reeds een plaats veroverd in de harten van het Nederlandsche volk door Haar ongekunsteld eenvoud en vriendelijk optreden. Zij heeft die plaats niet alleen behouden, maar ondanks den verrén afstand zijn de banden tusschen Haar en ons al nauwer aangehaald. Wij zijn trotsch op Haar, omdat Zij de fiere tradities van ons Koninkshuis in den vreemde hoog houdt en door Haar optreden en belangstelling sympathie voor ons land weet te wekken.

Onze gebeden stijgen ook voor Haar dagelijks op naar den troon van den Allerhoogste, opdat Hij Haar en de Haren in Zijn veilige hoede neme en ons spoedig den blijden intocht van heel ons geliefd Vorstenhuis doe beleven. Geen wrede vijand, noch satanische onderdrukker kan de Oranje-liefde in ons hart dooven, die des te vuriger oplaait, naar mate zij het felst wordt bestreden. De verjaardagen van ons Koninklijk Huis mogen verdwenen zijn uit de agenda's en van de kalenders, bij het Nederlandsche volk staan zij in het hart gegrift.

Op 30 April bieden wij onze geliefde Prinses, met Haar Koninklijke Moeder, den Prins-Gemaal en de drie kleine Prinsesjes, onze eerbiedige en hartelijke gelukwensen aan.

Met een tot spoedig weerzien, zoo God wil.

DE STEM DER VADEREN.

De overgrootste meerderheid van het Nederlandsche volk laat zijn kinderen naar den Arbeidsdienst gaan. Onderduiken is ook zoo gemakkelijk niet, weet U. En dan zulke jonge jongens! Moet je die zoo maar dat vaak wisselvallige, steeds gevaarlijke en ongecontroleerde onderduikbestaan laten leiden? Nee, laten we dan het risico van een half jaar Arbeidsdienst maar nemen. Dan krijgen ze tenminste best te eten. En dat zegt wat in dezen tijd. En het is nog zoo kwaad niet ook voor hun lichamelijke ontwikkeling. En ze zijn wel zoo goed 'Nederlander' dat ze heusch geen N.S.B'er worden.

De Arbeidsdienst echter is een Nationaal Socialistisch opvoedingsinstituut. Dat betekent: In de Arbeidsdienst wordt er vergif in de zielen onzer kinderen gedruipeld. Daar gaat het om nog wat anders dan om goed Nederlander of N.S.B'er te zijn.

In de afgelopen maanden is gebleken dat er in de kampen van den Arbeidsdienst gewerkt wordt met een boekje van een zekeren Wolf Sorensen: „De stem der vaderen”. Dit boekje is een verheerlijking van het ras, van het bloed. Het is een boekje dat op zeer suggestieve wijze de antithese stelt tusschen de stem van het bloed en het Woord van God. En het doet het zoo dat de stem van het bloed een goede stem en het Woord van God een misse-lijk en miserabel woord wordt.

De heidensche voorvaderen worden aan de hand van het klassieke beeld van den edelen Germaan voorgesteld als begeerenswaardig ideaal:

„Deze kerels stonden met Alvader (d.i. Wodan) op vertrouwden voet en hadden geen behoefte aan pleitbezorgers met een schamel aureool, wanneer zij hun iets te zeggen hadden. En ook het vragen was hun vreemd, daarvoor waren zij te sterk en te fier en te gezond.

Gevraagd goed, vreemd goed!

Zij wenschten geen geschenken, zij hadden zelf genoeg, en wat hun ontbrak, dat namen zij.”

VERVOLG VAN PAGINA 5).

De positie van onze politie-ambtenaren.

Tot de ambtenaren, wier positie het meest ingewikkeld is, behooren voorzeker de politie-ambtenaren. Het is zonder meer duidelijk dat het van groot gewicht is dat er goede politie ambtenaren in functie blijven. Zoowel voor nu als voor later.

Dit mag echter geen dekmantel zijn voor verkeerde praktijken. Er komen uit politie kringen zelf, klachten over politie mannen, die zich maar al te graag promotie laten aanleunen van den vijand of van landsverraderlijke superieuren. Sommigen jagen daar zelfs naar, door te trachten bij die superieuren in een goed blaadje te komen en zich te onderscheiden in ergerlijke dienstklopperij. Het spreekt van zelf dat deze dienstklopperij in vaderlandschen zin altijd averechts is. Wij ontvingen van een en ander allerlei voorbeelden, die wij hier niet zullen meedeelen. Het spreekt van zelf dat zulks naderhand nauwkeurig onderzocht zal worden. Ook voor deze politie ambtenaren zal blijken dat bezettingswinst niet beklijft.

Een andere bedenkelijke practijk is het volgende: Er worden tegenwoordig Nederlandsche politie ambtenaren gebruikt om transporten gevangenen van het kamp te Amersfoort — misschien ook wel van andere kampen — naar Duitschland te brengen. Het schijnt dat vele brigades daarvoor menschen moeten leveren. Het komt ons voor dat Nederlandsche politie ambtenaren daaraan niet moeten medewerken. Het is goed dat gij er zijt goede politie mannen. Maar gij moet er niet blijven ten koste van Uw geweten, ten koste van de vervulling van Uw plicht. Deze Nederlanders mogen niet naar Duitschland gebracht worden. Daarom moet gij daar niet aan mede werken. Het is ook niet goed dat gij Uw geweten met flauwe niet steekhoudende argumenten in slaap sust. Gij zit op een moeilijke post. Gij zit voortdurend in tweestrijd. Daar hebt gij een op scherp ingesteld geweten bij noodig. Indien uw positie zoo wordt, dat gij niets goeds meer kunt doen voor de vaderlandsche zaak en zoo is de positie van heel wat politie menschen, en wel veel verkeerd doet en zoo zijn er ook niet weinigen, is het beter heen te gaan. Aan den anderen kant van de binnenlandsche frontlijn is dan uitgesproken goed werk te over voor U.

Wij stellen hier niet de algemeene regel: Ga maar heen. Maar wij zeggen wel dit: Verval niet in een soort van katterige onverschilligheid, wanneer gij het met Uw geweten en met Uw plicht te kwaad krijgt. Dan is niet de invasie de zaak waarop gij uw hoop moet vestigen, maar dan moet gij er zelf uitbreken.

En daarom:

„Wij willen weer goed zijn, goed van jongsaf, gelijk de vaderen waren. Wij willen niet langer deemoedig zijn en klein en zwak en alles overlaten aan hem, waarvan men pleegt te zeggen dat hij zijn eigen schepping tot een poel van zonde maakte, die het werk van zijn eigen handen veracht. Wij willen fier worden en groot en sterk en alles zelf doen.”

Verder:

„Edel zij de mensch, hulpvaardig en goed!

Zijn deze woorden niet veel en veel meer dan die tien geboden, die de jood Mozes aan het verdorven Hebreeuwsche zoodje in de woestijn moest geven?”

En dan over het Noordsche ras:

„Heidenen noemde het volk dit geslacht. En sommigen waren zoo trotsch op dit woord, dat zij het aan hun naam toevoegden, gelijk men iets zeldzaams en bijzonders neemt om er zich mee te toien.

Want de heiden is iemand die zich zelf en zijn aard trouw bleef, wiens bloed zuiver door zijn aderen stroomt. En dit zuivere bloed vermag de wereld niet met de door haat verwrongen trekken van Sinaï en niet met de slappe knieën van Nazareth te doorvoelen.

Nimmer heeft een dezer menschen God gezocht. Men zocht niet, wat levend in de ziel zijn woon heeft.

Een eeuwige twijfelaar is de Christen.

Kan hij trouw zijn, die zichzelf ontrouw wordt?

Kan hij sterk zijn, die de zwakheid lief heeft?

Kan hij fier zijn, die rondgaat door deemoed gebogen?

Kan hij rein zijn, die zich in zonde geboren ziet?

Wij komen niet tot God om te smeeken, wij heidenen. God is te groot en wij zijn te trotsch om te smeeken. Wij zouden den God, die in onze ziel leeft, smaden.”

Wij gaven eenige uitvoerige citaten. Want het moge waar zijn dat er maar weinig jongens als N.S.B.'er uit den Arbeidsdienst komen — de N.S.B. heeft nu eenmaal de wind tegen — wie zou willen ontkennen dat wat wij hier citeerden inderdaad een „evangelie naar den mensch” is en dat het goed voorgedragen en met vuur beleeden, de jongens toespreekt? En denkt gij dat jongens, die zelf, of wier ouders het niet aandurven voor hun Christelijke overtuiging eenig risico te loopen tegen de besmetting met dit vergif immuun zijn?

Na dezen oorlog krijgen wij den strijd tegen het nationaal-socialisme in velerlei opzicht, tegen Staats-almacht en Staats-verheerlijking. Wij krijgen die strijd ook met onze eigen jeugd, die nu al eenige generaties fengevolge van de goddelooze lafheid hunner ouders in de synagoge des Satans opgevoed wordt.

LANDWACHT-WEE.

Rolde: Landwachten willen een bus aanhouden, die vol is. Chauffeur rijdt door. Landwachten schieten. Duitsche militairen, die in de bus zaten hebben Landwachten ontwapend en een pak slaag toegediend.

Leeuwarden: Landwacht wil de tasch van een meisje onderzoeken. Meisje geeft hem een draai om de ooren. Landwacht geeft klap in gezicht terug. Wordt opgemerkt door Duitsch officier, die Landwacht inrekent.

Steenwijk: Vier Landwachten gearresteerd wegens wangedrag.

Heerenveen: Ortscommandant heeft Landwacht van de straat gejaagd.

Groningen: De commandant van de Landwacht wegens diefstal gearresteerd door twee marechaussees, onder gevoel der jeugd, naar het station vervoerd, ter verdere expedieering naar Vught of soortgelijk oord.

Zwolle: De Landwacht door de militaire autoriteit van het station verwijderd, wegens versterking van de openbare orde.

Conclusie van een officier van de Sicherheitspolizei:

„Een lachwekkende, voor de Duitschers beschamende, vertooning van stunteligheid, domheid en arrogantie.”

GOEDE CIJFERS.

De geallieerde koopvaardijvloot verloor:

in 1941 1 op de 181 schepen,

in 1942 1 op de 233 schepen,

in 1943 1 op de 344 schepen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE VRAAGSTUKKEN. BIJ DEN OMMEKEER.

Elementen der verarming.

Een van de belangrijkste feiten waarmee wij na den oorlog te rekenen hebben is de verarming van ons land. Wij kunnen die verarming reeds waarnemen en vast stellen.

Allereerst is daar het volkomen opgeraakt zijn van onze voorraden. Dat is het geval zoowel bij de fabrikanten en in den groot-handel en bij de winkeliers als ook bij de menschen privé. In alle huishoudingen is een schreeuwend gebrek aan alle levensbehoeften. Er zal dus veel vraag zijn terwijl er weinig, vaak niets te krijgen is.

Vervolgens is ons productieapparaat (onze fabrieken, onze machines, ons transportmateriaal) vernield, versleten, verouderd of weggevoerd.

Onze wegen en onze huizen zijn achteruitgegaan, hetzij door vernieling, hetzij door gebrek aan onderhoud. De productiecapaciteit van landbouw en veehouderij is verminderd door gebrek aan meststoffen, door inundatie en door de rigoureuze inleveringen van den veestapel.

Vele effecten zijn naar Duitschland weggevoerd en onze staats-schuld is van 3½ tot 13 milliard gestegen, waar niets tegenover staat, terwijl wij bovendien de inkomsten uit Indië missen.

Daarenboven is de arbeidskracht van het volk geschaad door ondervoeding, door verlies aan vakbekwaamheid en door de tegenwoordige sabotage mentaliteit.

Dit alles beteekent verarming van het Nederlandsche volk als geheel: Wij missen veel van wat wij bezaten en wij zijn om te beginnen beperkt in onze mogelijkheden om daarin door ons eigen productieapparaat te voorzien.

Steunpunten in economisch opzicht.

Daartegenover moeten wij nu stellen de steunpunten in economisch opzicht, die wij na den oorlog nog over hebben. Dat zijn: 1e Onze goudvoorraad in Amerika (2 milliard). 2e Ons Amerikaansch effecten bezit (2½ milliard). 3e De inkomsten uit onze wereldvrachtaart. 4e De Nederlandsche bodem, de fabrieken, de arbeidskracht en het verstand van het Ned. volk. Om aan de eerste moeilijkheden het hoofd te bieden zal de regeering over deze vier steunpunten moeten kunnen beschikken.

Geen inflatie.

Het eerste gevaar dat ons na den oorlog bedreigt, is inflatie. De omstandigheid dat er veel papiergeld in omloop is, en weinig goederen verkrijgbaar zijn is gunstig voor het ontstaan van inflatie. Wij behoeven de ellende die inflatie met zich meebrengt niet te schilderen. Wij hebben die gezien van Duitschland na den vorigen oorlog. Inflatie moet en kan voorkomen worden. Daartoe is noodig dat de schuldenlast des Rijks wordt verminderd en dat het teveel aan geld dat op het oogenblik in circulatie is, waar geen emplooi voor is en dat de neiging heeft de prijzen op te jagen (de z.g. zwevende koopkracht), wordt weggenomen.

Allereerst zijn daartoe de volgende maatregelen vereischt:

a. Het inbeslag nemen van het in Nederland aanwezige vijandelijk vermogen alsmede van het vermogen van N.S.B.-ers en daarmee gelijk te stellen onvaderlandslievende elementen.

b. Het inbeslag nemen — eventueel het door middel van speciale belastingen afroemen — van de vermogensaanwas van menschen die voor den vijand hebben gewerkt en van zwarte handelaren. In het algemeen zal er een drastische vermogensvermeerderingsbelasting moeten zijn. Menschen, die, anders dan door erfenis, gedurende de bezetting rijker zijn geworden zullen een extra-veer moeten laten.

c. Een heffing ineens op het vermogen. Deze zou desnoods in goederen (effecten, land) kunnen worden voldaan, teneinde geen onnoodige prijsdaling te veroorzaken door het anders te verwachten aanbod.

Vervolgens moeten er maatregelen worden getroffen opdat zoowel de productie als de invoer weer op gang komt. De menschen moeten weer waar voor hun geld kunnen krijgen. Dan krijgt het geld weer waarde voor hen en dan is het gevaar voor inflatie bezworen. Dit is het moeilijkste punt waar de regeering voor staat. In verband met de beperktheid van de beschikbare deviezen en de schaarschte aan materiaal en transportmiddelen zal de regeering hier de volgorde en de hoeveelheden moeten vaststellen. Dat beteekent, en dat is een ijzeren noodzaak, dat de regeering voorshands het geheele economische leven controleert.

In de derde plaats moeten dan ook al die maatregelen gehand-

haafd of genomen worden, die dienen om het huidige prijzen en koeten-peil te handhaven. Daarom: handhaving van de prijsbeheersching, van de loonstop, van de distributie-maatregelen en van een lagen rentestand. Ook is het van belang dat men terstond met sparen begint. Geld dat men spaart doet niet mee aan het opjagen van de prijzen. Het volk zal vrijwillig gaan sparen als het vertrouwt later goedkoopere en betere waren te kunnen krijgen.

Wanneer dit alles geschiedt en de regeering hier met vaste hand ingrijpt — en daaraan twifelen wij niet — zal het publiek — ook in het buitenland — vertrouwen in de regeering hebben. Daarmede zal de inflatie, die sociaal destructief is en dus geestelijke ontredde- ring zou brengen, bezworen zijn.

Terstond werk.

De tweede moeilijkheid die wij moeten overwinnen is het weer inschakelen in het normale arbeidsproces van de honderdduizenden menschen, die uit het buitenland terugkeeren of die thans in Nederland ondergedoken zijn of die hier direct of indirect voor de Duit-sche weermacht werken.

Boven dit stukje plaatsten wij het woord: Terstond werk! Ja, daar moet het heen en daar zullen regeering en volk alles op moeten zetten om dat klaar te krijgen. De moeilijkheden bij den ommekeer zullen echter ontzaglijk zijn. En het is goed dat wij die zien. De geestelijke ontredde- ring echter die het gevolg zou zijn als de na den oorlog in de schoot van zijn gezin teruggekeerde arbeider, niet weet wat hij doen moet, is zulk een ramp dat wij alles moeten doen wat er mensche-lijker wijze gedaan kan worden om dit te voorkomen. Wij gelooven niet dat dit op den langen duur een probleem is. Er zal werk te over loskomen maar juist in den overgangstijd, de eerste maanden, zal het nijpen.

Een tweede punt hierbij is dat voorkomen moet worden dat de gehuwde arbeiders, die zulk een ellendigen tijd beleven in de Duit-sche kampen, na den oorlog gedwongen zouden worden te gaan werken in werkkampen, zooals dat voor den oorlog bij de werkver-schaffing het geval was. Een herstel van een gezond gezinsleven is na den ommekeer een sociale noodzaak van de eerste orde. De gezinsmoeilijkheden zijn toch al erg genoeg. De gezinsomstandigheden deplorabel. Daarom moeten de vaders terug in de gezinnen en zij moeten hun brood — en meer dan nu en met boter en kaas erop — kunnen verdienen.

Wat kan er gebeuren?

In de eerste plaats moeten de arbeiders terug naar hun oude werkgevers. De industrieën, die bij den ommekeer kunnen werken, de bedrijven van landbouw, veeteelt en visscherij, de ambachten en de dienstverleening-bedrijven, moeten, zoo noodig onder dwang van overheidswege en eventueel met steun van overheidswege, zoo veel mogelijk arbeiders in dienst nemen. De regeering zal dit dus moeten beoordeelen.

Want het is een zaak van algemeen belang.

Vervolgens moet de regeering bij het beoordeelen van de volgorde der uit te voeren goederen er op uit zijn om, na de noodzake-lijke voedingsmiddelen allereerst die grondstoffen te importeerden, waardoor het bedrijfsleven weer aan den slag kan gaan. Hiermede moet samengaan de organisatie van den export.

In de derde plaats moeten de vrouwen en meisejs op groote schaal worden uitgestooten uit het bedrijfsleven en worden vervan-gen door mannen.

In de vierde plaats moet op groote schaal worden overgegaan tot de mobilisatie en opleiding van personeel voor vloot, land- en luchtmacht met name tot bevrijding van Nederlandsch-Indië en be-strijding van Japan en mogelijk ook voor andere, Europeesche, doeleinden.

Wij konden in het voorgaande uiteraard slechts schematisch dit zeer belangrijke onderwerp behandelen. Voor wie er even dieper over door denkt vermenigvuldigen zich de vraagstukken. Men kan ook de toekomstige ontwikkeling nu niet goed en geheel voorzien. De regeering zal als het zoover is telkens voor beslissingen komen te staan van zeer groote draagwijdte.

Men zal echter al het mogelijke moeten doen om in de hier ge-schetste richting tot een regeling van het sociaal economisch leven onmiddellijk na den ommekeer te geraken. Wij verkeerden dan in een noodsituatie waarbij de regeering over zeer verstrekkende bevoegd-heden tot regeling van het leven behoort te beschikken. De mede-werking van het georganiseerd bedrijfsleven — werkgevers en werk-nemers — is daarbij onontbeerlijk. Naarmate de orde hersteld wordt en de maatschappelijke kracht weer tot ontwikkeling komt, behoort de overheid terug te treden.

TWEEERLEI DUITSCHLAND.

Onze Oosterburen hebben den oorlog vaak maar al te graag beschouwd als „ein glänzendes Geschäft" (een voordeelig zaakje). Dit was reeds zoo in 1865, toen het Pruisische parlement de doos den koning gevraagde oorlogscredieten weigerde. Generaal von Manteuffel — een roemruchte naam in de annalen der Pruisische krijgsgeschiedenis — deed zijn vorst een eenvoudige oplossing aan de hand. Zijn advies in Juni van dat jaar uitgebracht luidde:

„Er is slechts één middel om het (geld) te vinden, en dat is de oorlog, de oorlog op andermans' gebied, aan het hoofd van het leger er op uittrekken en bij zijn bureu gaan halen wat men voor zijn leger en zijn land noodig heeft."

Overeenkomstig dit advies besloot Berlijn tot de plundertochten in Bohemen en Frankrijk; die spoedig daarna in de oorlogen tegen Oostenrijk en Napoleon III ondernomen werden. Het was in die dagen, toen soldaten en officieren hun buit onmiddellijk te gelde konden maken, dat de oorlog — maar dan de oorlog op andermans' gebied — tot „ein glänzendes Geschäft" werd gestempeld. Het staat onwrikbaar vast, dat sinds eenigen tijd de oorlog voor de zwaar geteisterde bevolking der groote Deutsche steden geen „glänzendes Geschäft" meer is.

De vraag, die wij ons hier willen stellen, is ongeveer deze: heeft een Duitsland, dat innerlijk reeds lang het Nazisme heeft afgezworen, het recht, zich over den luchtterreur te beklagen?

Kan een Duitsland, dat straks zijn nazistische leiders verloochent en steunt, de verantwoordelijkheid voor wat het de laatste vijf jaren misdreven heeft van zich afschudden?

Zal men, evenals in 1918, straks als de „kameraden" of „gehoofsbroeders" in Duitsland op het kussen komen te zitten weer juichen over de „Europeesche revolutie" en evenals Troelstra deed in Maart 1919, Duitsland opnieuw gaan proclameeren tot „den aanvoerder van al die andere volken, aan wier recht tot leven en werken zich de overwinnaars vergripen"?

Men houdt er daarginds een soort voorwaardelijke solidariteit op na, die afhankelijk is van het wapensucces en de localiseering der oorlogsgruwelen in het vijandelijke buitenland. Zoolang de Deutsche legers overwinnen of alle hoop op succes nog niet vervlogen is, zijn regeering en volk één, en wordt den tegenstander het axioma der „organische volksseenheid" voorgehouden; die meebrengt dat goeden en kwaden, burgers en soldaten, gelijkelijk in de oorlogsellende nebben te deelen.

Wat in het bijzonder de bombardementen betreft, het volgende. Toen in 1870 de commandant der (toenmaals nog Fransche) vesting Straatsburg aan den Duitschen bevelhebber van het insluitingsleger, gen. von Werden, vergunning vroeg, grijsaards, vrouwen en kinderen de stad te doen verlaten, werd dit door von Werden geweigerd op grond van de volgende overweging:

„Het zwakke punt bij de verdediging der groote steden is het lijden der bevolking. De door U verlangde evacuatie van een deel der bevolking zou dus de sterkte der vesting vergroeten."

De huidige Deutsche profeten van „een gewapend volk" („ein Volk in Waffen") ondervinden de juistheid hiervan ditmaal aan den lijve.

En toen terzelfdertijd, tot verontwaardiging der toenmalige beschaaft wereld, Bismarck de miljoenenstad Parijs begon uit te hongeren, wees hij het verzoek der buitenlandsche diplomatie, haar landgenooten aan het gevaar van bombardementen te mogen onttrekken, af en liet gedurende 12 dagen 81000 granaten lukraak over de burgerij schieten.

Kameraad Fr. Engels noemde in een brief aan Marx deze uit-hongeringsbelegering „eine heitere Periode" (een vroolijke tijd)!

Geheel in het begin van den vorigen wereldoorlog richtte de Fransche predikant Saburt (Nîmes) een verzoek tot eenige Deutsche confraters om mede te ijveren voor het humaniseeren van het oorlogsbedrijf. In die dagen regende het nog geen bommen op Berlijn, stonden de Deutsche legers diep in het vijandelijke land en was het hoogmoedige alternatief nog „wereldheerschappij of ondergang": op zijn wijs zong toen het Deutsche volk het lied, dat de Hitlerjugend van heden zong (maar niet meer zingt): „Heden behoort ons Duitsland, en morgen de heele wereld."

Derhalve zonden Oberhofsprediker Bryander, Generalsopponerend Labusen en Director der Berliner Mission Axenfeld een memorandum aan Ds. Debus, waarin zij onder het uitspreken van veel vaderlijke lessen zijn verzoek afwezen en verzekerden dat men zich over de humaniteit van het Deutsche leger geen zorgen behoefde te maken. Zij voegden daaraan deze, voor de hedendaag-

sche Deutsche burgerij zeker vertroostende, opmerking aan toe:

„Maar de enkeling draagt doordat hij deel uitmaakt van de volksgemeenschap ook mede de schuld van zijn volk en de gevolgen daarvan, zooals hij deel zou hebben aan de eer van zijn land."

Zoo en niet anders was de stemming onder Duitslands geestelijke en intellectuele leiders, lang voordat er van Nazisme sprake was. Toen werd er niet gesproken van tweeërlei Duitsland; toen stemden ook de socialisten (Zijner Majesteits meest loyale oppositie) vóór het oorlogsbudget. In 1914 krijgen wij nog proza in dezen stijl, die nog aan geen Gestapo-beul kan worden opgedragen:

„De neutralen kennen de Deutsche volksziel niet, omdat hun cultuur verre ten achter staat bij de onze, maar zij zouden deze al sedert jaren goed begrepen en er ook rekening mee gehouden hebben, indien wij hen in antwoord op hun chicanes en hatelijkheden, van allerlei aard zoo in het gezicht geslagen hadden, dat hen het bloed uit neus en mond gespoten zou zijn."

Het nazistische „Wenn das Blut vom Messer spritzt" („Als het bloed van het mes spat") is, zooals men ziet, niets nieuws. Het wortelt dieper dan het Nazisme in Duitslands innerlijk wezen en nationale „Kultur".

Ten slotte citeeren wij nog uit het officieele handboek over Krijgsgebruiken in den landoorlog, waarmee ook in 1914 het Deutsche leger het vijandelijke land binnentrok, deze eene passage.

„Een met alle kracht gevoerde oorlog kan zich niet alleen tegen de strijdvoerende legers van den vijandelijken staat en zijn versterkingen richten, doch hij zal en moet trachten in gelijke mate diens geestelijke en materiele hulpbronnen te vernietigen, d.w.z. menschen en goederen kunnen slechts insoverre gespaard worden, als de aard en het doel van den oorlog dit veroorloven."

Men ziet dat een en ander waarlijk niet door de Nazistische staten werd uitgedacht of voor het eerst in practijk gebracht. Sinds jaar en dag en vele generaties lang is dit alles theorie en practijk in het Deutsche optreden, gebaseerd op het beginsel van nationale solidariteit en organische, onverbreekelijke volksseenheid.

Maar wanneer — gelijk in 1918, en gelijk nu staat te gebeuren — de slechte dagen komen, en het hoogmoedige alternatief „wereldheerschappij of ondergang" vervangen wordt door het zooveel bescheidener „zijn of niet zijn", ziet, dan doet plotseling de theorie van het tweeërlei Duitsland opgeld, dan sluit natuurlijk, afgezien van eenige maniakken en desperado's, een ieder zich gaarne voor den noodigen tijd aan bij het onschuldige, het „andere" Duitsland, dat men menschelijkerwijze toch niet kan laten boeten voor de schuld van keizer of generaal, Engels of Scheidemann; dan plukt men de vruchten van de theorie der voorwaardelijke solidariteit.

In velerlei vorm is ons dat alles na 1918 vertoond, en ons volk is toenmaals niet het eenige geweest, dat voor een goed deel dupe van deze propaganda werd. Toen Centrum-partijlieden als Erberger en Broening op het kussen kwamen, vergaten de Hollandsche Roomsche-Katholieken grif de waarschuwing van een hunner grootste mannen, dat een Duitsch Katholiek doorgaans eerst Pruis, en dan pas Katholiek is. En zij, die van dichtbij de scandalieuze practijken van zekere Deutsche legeraalmoezeniers (t.o.v. onze „roomsch-katholieke N.S.B.-ers) hebben gezien, zal die waarschuwing wellicht duidelijker zijn.

Hoe de socialisten zich, toen de „kameraden" in Duitsland aan het bewind kwamen, lieten meeslepen in hun geestdrift voor een „Europeesche revolutie" onder Pruisen's leiding, (zooals thans de N.S.B.-ers) vermeldde we reeds.

Ten slotte was de werkelijke verregaande Deutschgezindheid van hun toenmaligen leider allerminst geschikt om de anti-revolutionnaire lezers der „driestarren" tegen de bovengenoemde propaganda te wapenen.

Wij brengen hiermede, geheel onpartijdig, onbetwistbare feiten uit het nabije verleden in herinnering, niet om wien ook verwijten te maken, doch uitsluitend om tegen een vertroebeling onzer buitenlandsche politiek te waarschuwen. Daardoor zou op bedenkelijke wijze steun geboden worden aan een hernieuwde tweeërlei Duitsland-tactiek. En daarmee zou ons nationaal belang ten eerste worden geschaad.

Zoo opnieuw de neiging bestaan zou om de werkelijkheid der Pruisisch-Deutsche geaardheid te miskennen, en tot groote toegeeflijkheid te komen tegenover partijgenooten in Duitsland, wien men het regeeren zoo aangenaam en veilig mogelijk wil maken, dan zou het tijdperk van von Manteuffel's „glänzendes Geschäft" nog niet geëindigd zijn.

BINNENLANDSCHE KRONIEK

Onze voorraden.

Het zekerste bewijs dat het hier aan Europa's Westkust front gaat worden is wel de systematische vernietiging en roof waarmee de Duitsers zich bezighouden. Het systeem der verschroefde aarde heeft een waardige tegenhanger gevonden in de onderwaterzetting van ons polderland. Alles wat waarde heeft, wordt over de oostgrenzen gesleept. Onze radiotoestellen verdwijnen met schuiten vol. Het telefoonverkeer wordt meer en meer stopgezet. De waardevolle onderdelen van onze centrales gaan naar Duitsland. Groote hoeveelheden levensmiddelen, onmisbaar voor de voeding onzer bevolking, worden verzwoegen door Europa's geestelijke bronwel.

In het algemeen overzicht van den Centralen Dienst voor In- en Uitvoer van 16 Januari j.l. wordt deze roofpartij in diplomatieke maar duidelijke taal beschreven: „Dat de uitvoer, gedurende deze oorlogsjaren, ondanks sterk gedaalde invoer, verminderde productiecapaciteit en opraken der voorraden, toch maximaal is gebleven, was slechts te bereiken, ten laste van de Nederlandsche voorziening, welke als gevolg van de omstandigheden niet als doorslaggevend werd erkend.”

Ja, zoo is het. Nu is weer een versterkte menschenroof aangekondigd. De Duitse oorlogsindustrie komt menschen tekort, zoo leest men in de krant. De bezette gebieden zullen daarvoor een verhoogde bijdrage moeten leveren. Aan mannen hebben we nog voorraad. We kunnen er dus op rekenen dat weer nieuwe categorieën voor arbeidsinzet zullen worden aangewezen.

De strijd der Onderduikers.

Inmiddels probeeren de Duitsers den weerstand van ons volk te breken. Zij blazen dreiging en moord tegen de onderduikorganisaties. Zij maken telkens slachtoffers, maar zij kunnen het werk niet breken. Als er menschen de draad moeten laten glippen, dan kunnen zij zeker zijn dat anderen die draad weer opnemen.

Door razzia's probeert de Duitser de duikers te vangen en de bevolking af te schrikken van het geven van onderdak.

De razzia's. Al is het maar een fractie van het totaal, er worden zoo heel wat menschen gevangen. Maar hoevelen niet door onvoorzichtigheid of door die vervloekte bioscoop of andere plaatsen van vermaak of door brand? Ook wel, wij stemmen het toe, zonder dat men zich iets te verwijten heeft. De ervaring is echter ook hier een goede leermeesteres. De eerste razzia's leverden veel, de latere weinig slachtoffers. Vier of vijf op een dorp is toch niet veel!

De onderduiker echter, wete dit: Als hij gevangen wordt is hij zelf niet alleen de dupe. Ook het werk als geheel krijgt een klap. Een gevangen onderduiker is een verloren schermutseling, dus een slag voor het moreel van ons volk. Het heeft tot gevolg dat de menschen in meerdere of mindere mate bang worden. Een razzia, die weinig of niets oplevert is een versterking voor het moreel van ons volk en een slag voor het moreel van de Duitsers.

Het is voorgekomen dat de Duitsers in een dorp waar zij wisten dat veel onderduikers zaten er maar vier konden vinden. Uit baloorigheid namen zij toen een paar notabelen mee. Die kwamen van zelf weer terug. Maar het teekent even hoe hoog het hun zit als wij hen te glad af zijn. Dat kunnen zij niet verkroppen. Daarom, weest voorzichtig en gebruik uw verstand.

Gij dient daarmee u zelf en de zaak als geheel.

Risico nemen!

Daar komt nu nog wat bij. Duitsland verzwaart zijn aanslag op Nederland's arbeidskrachten. Nu moet ook de Nederlandsche afweer verzwaard worden.

Derhalve: Niemand, die het voor elkaar kan krijgen, mag naar Duitsland gaan. Maar ook: Ieder, die daartoe maar even in staat is, moet zijn huis voor onderduikers openstellen. De groote inzet van dezen strijd veroorlooft niemand meer de weelde van bang te zijn. Wie bang is, moet zich over zijn vrees heen zetten. Wij moeten begrijpen dat hier een heilige noodzaak aanwezig is. Men mag niet voor den Duitschen oorlogsmoloch werken. Daarom, Nederlandsche huisvaders en huisgaders! Uw huizen open! Ondanks risico en razzia. Daarom, werkgevers van ondergedoken personeel:

uw beurzen open! Maak 't Uw menschen mogelijk onder te duiken!

Hier is een front dat sterk wordt aangevallen. Maar het moet het houden en het kan het houden, als iedereen zijn plicht doet.

Het is een onderdeel van de Duitse strategie om de mannen weg te halen uit de gebieden die eerlang door de geallieerden bezet zullen worden. Want mankracht is een concrete waarde, precies zooals tarwe en aardappels en machines en radiotoestellen. Mannen zijn ook de moeite waard om ze te stelen en om ze aan de geallieerden te onthouden. Als wij op dit oogenblik onze menschen hier weten te houden door ze te verstoppjen, dan hebben wij een van de voorhoede-gevechten gewonnen van het groote invasieleger, dat straks komt. Overeenkomstig het bevel van onze Koningin.

Voor Duitsland werkende onderduikers.

Er is in verband met de onderduikerij nog een ander punt dat de aandacht verdient. De Duitsers passen niet alleen geweld toe om de onderduikers te vangen, ook tot list nemen zij de toevlucht.

De arbeidsbureaux ontvingen onlangs de opdracht om onderduikers, die zich bij hen meldden, niet naar Duitsland te zenden, maar hen in Nederland in weermachtsbedrijven onder te brengen. Het gerucht drong door in de wereld der ondergedokenen en sommigen liepen erin. Zoo treft men zelfs contractbrekers — arbeiders die uit Duitsland gevlucht zijn — in Nederland in weermachtsbedrijven aan. In de grensstreken worden onderduikers clandestien door de arbeidsbureaux als grensgangers in Duitsland te werk gesteld. Op een van de aannemers-werken aan de kust, waar nog handen te kort komen om de vestingwerken tegen de geallieerden gereed te maken, prijkt een bord: Onderduikers zijn welkom!

Menschen, trapt hier niet in! Gij duikt toch niet onder om U langs een omweg toch weer in handen van den Duitser te spelen! Gij duikt toch niet onder alleen maar omdat gij bang van de bombardementen zijt, of alleen maar omdat gij bij vrouw en kinderen blijven wilt! Gij duikt onder, voor alles omdat gij niet voor den vijand werken wilt. Dezer dagen kwam ons een nieuw clandestien blad in handen, gedrukt en wel, getiteld: „De Onderduiker”. Het onderschrift onder den titel luidde: Maandblad voor die Nederlanders, die het gevaar prefereeren boven het werken voor den vijand.

Onderduikers, laat dat zoo blijven!

Draag uw eigen verantwoordelijkheid.

Ons bereiken vaak verzoeken om aan allerlei zaken, detailzaken vaak, aandacht in ons blad te geven. Meestal betreft het onderdelen van verzetswerk. Wilt U op die fout eens de aandacht vestigen of wilt U dat halfslachtige standpunt eens onder de loep nemen? Vaak kunnen wij daar geen gevolg aan geven. Het is, dunkt ons, ook niet noodig meestal. Wij moeten ons beperken tot hoofdpunten van algemeene beteekenis. Ons blad is voor alles een algemeen scholingsorgaan. Wij probeeren aan het Nederlandsche volk voorlichting te geven aangaande de principieele houding, die ons in dezen tijd betaamt.

Wij houden 'er niet van om al te vaak te zeggen: Dit moet U doen en dat mag U niet doen. Wij trachten ons volk deze boodschap te brengen: Zie wat uw levensbeginsel is. Probeer dezen tijd, de strekking van dezen tijd en het doelwit van den vijand te verstaan. En kom dan vanuit Uw beginsel, met een rechte rug, tot Uw plicht. Trek dan uw conclusie zelf. Schuif Uw verantwoordelijkheid niet af op anderen. Ook niet op ons. Het zou voor ons betrekkelijk goedkoop zijn om maar te schrijven: Dit moet U doen en dat mag U niet doen. Het is echter beter dat ieder het voor zichzelf uitmaakt. Dan staat men veel sterker, dan is de plicht doorleefd. Wat wij beoogen te doen is: Uw inzicht in het geheel der vraagstukken en in het uitgangspunt voor Uw houding daarin, te verdiepen. Wij trachten U de tegenstellingen waarom het in dezen tijd gaat, helder voor oogen te stellen. Aan 'U de taak om in de practijk zelf tot de goede keus te komen. In allerlei dingen, hoofdzaken en bijzaken kunt U zelf door te leven uit Uw beginsel, door overleg met gelijkgezinden, best tot de goede conclusie komen. Daarvoor behoeven wij er in ons blad niet over te schrijven. En wanneer gij ons blad goed leest, vindt gij daarin zoowel een leidraad bij Uw overwegingen, als een toetssteen of gij bij Uw beslissing de goede keuze gedaan hebt.

Besprek de problemen van den dag zoo in de verschillende kringen waarin gij verkeert. Men moet vooral niet ieder op zichzelf blijven tobben. Bepraat de dingen, niet de nieuwtjes, maar de moeilijkheden waar gij voor staat, en stel U daarbij op principieele basis. IJzer scherpt men met ijzer, alzo scherpt een man het aangezicht van zijn naaste.

(Zie vervolg op pag. 6, eerste kolom, halverwege.)

HET JODEN VRAAGSTUK.

Tot op het oogenblik, dat de stoomwals van het Deutsche National-socialisme ons land binnenschoof, bestond er binnen onze landpalen geen Jodenprobleem. De Joden waren alhier rustige staatsburgers, die ieder op eigen wijze hun boterham verdienden. In sommige branches deden zij den christenen een scherpe concurrentie aan, maar over 't algemeen was dit niet al te hinderlijk. De meesten hunner hadden zich sterk geassimileerd, een kleinere groep hield trouw vast aan de Joodsche traditie en isoleerde zich daardoor wel min of meer, echter zonder dat dit tot felle botsingen of zelfs onaangename wrijvingen leidde.

De politieke sympathieën der Joden waren verdeeld over de linkse partijen. Het fabeltje als zouden de Joden uiteraard altijd de hand hebben in revolutionnaire woelingen, ging zeker voor ons land niet op. Wij hadden Joodsche communisten, maar ook Joodsche oud-liberalen; zelfs waren er anti-revolutionnaire gezinde Joden. In elk geval was er geen sprake van, dat de Joden in politiek bij ons den toon aangaven. Joodsche ministers behoorden hier tot de uitzonderingen, evenals Joodsche burgemeesters. Over het algemeen mochten de Joden zich zeker verheugen in de volksgunst, vooral in de lagere standen. Treffend is dat in Amsterdam in de befaamde staking van 27 Februari 1941 tot uiting gekomen.

Anti-semitisme, zooals men dat in andere landen kent, bestond bij ons practisch niet, al werd het de laatste jaren stelselmatig aangekweekt. In dit alles is sinds Mei 1940 verandering gekomen. De Nazi's zijn er in geslaagd ons hun Jodenprobleem op te dringen. Wij zijn daartegen niet voldoende op onze hoede geweest. Wij waren in het begin nog te argeloos, wij meenden dat wij ons over de eerste maatregelen, waardoor de Joden werden getroffen en die ten doel hadden ons Joodsche volksdeel af te scheiden van de rest, nog niet druk hoefden te maken. Velen, vrijwel alle ambtenaren, hebben de beruchte Ariersverklaring geteekend. De Joden zelf gingen zich als zoodanig in groote massa aanmelden en werden zoo als schapen ter slachtbank geleid. Wij allen hielpen mee aan de volledige registratie en haalden gedwee ons persoonsbewijs af! Wij kwamen pas tot het inzicht op welken gevaarlijken weg wij ons bevonden, toen het te laat was. Toen probeerden we nog te redden wat er te redden viel en wij staken de hand der barmhartigheid uit naar hen, voor wier recht wij al veel eerder hadden moeten opkomen.

Nu het feit is voltrokken, dat er officieel zoo goed als geen Joden meer in ons land zijn, staan wij verbijsterd, dat wij dit zoo maar hebben laten gebeuren. Wij hebben geleefd naar de Kaïns-moraal van „ben ik mijn broeders hoeder?“. Wij vergaten, dat het onrecht, anderen aangedaan, ook ons aangaat. Wij beseften niet, dat medelijken een armelijk surrogaat is voor rechtshandhaving. Wij wilden wel helpen, maar zooals de man, die veilig op het droge den drenkeling de hand toesteeft.

Het gevolg van deze, onze slappe en verkeerde houding is, dat er in ons land een Jodenprobleem is ontstaan met een scheeven verdraaiden inslag. Eenerzijds is er zeker een grotere toenadering gekomen tusschen de Joden en niet-Joden, maar anderzijds is er een diepe kloof ontstaan, die maar nauwelijks door de eenzijdige hulp wordt overbrugd. Wanneer wij niet terdege op onze hoede zijn, zullen wij na den oorlog met een Jodenprobleem blijven zitten, waarvan de practische zijde ons minder zorgen behoeft te baren dan de psychologische kant. Ondanks al onze goeden wil en de vele hulp, die gelukkig aan Joden betoond is en nog betoond wordt, zien velen in den Jood op dit oogenblik toch een apart wezen, dat onderscheiden is van de overige Nederlandsche staatsburgers en die wij in welwillende bescherming behooren te nemen. Blijkt het dan, dat er onder onze beschermelingen velen zijn, die zich onze gunsten niet waardig betoonen, erger nog, die ons verraden, als zij in het nauw worden gedreven, dan slaan wij al gauw over in fel-antisemitisme en vallen zoo geheel in de lijn van het nationaal-socialisme.

Het is daarom goed dat wij ons terdege afvragen in welke houding wij tegenover het Oude Volk hebben te staan. Allereerst dan iets over de teleurstellingen, die velen onzer bij hun bemoeienissen met Joden hebben ondervonden. Dit is de natuurlijkste zaak ter wereld. De opmerking is reeds meer gemaakt, dat alles wat Jood is gelijkelijk in gevaar verkeert en dat zich onder hen, die zich verschoonen hebben zeker een groot percentage zwakkelingen, nerveuzen, egoïsten, oneerlijken en minderwaardigen bevindt. Men mag aannemen dat de niet-Joden, die om een of andere reden onderdoken, over het algemeen behooren tot de beste elementen, de moedigsten, de flinksten, zij die tot offers bereid waren. Bij de niet-

Joden heeft het schuim der maatschappij zich afgescheiden — vraag maar naar de gedragingen der Nederlandsche S.S. en W.A. bij arrestaties en in de concentratiekampen — wat overbleef behoort tot het beste deel van ons volk. Maar bij de Joden heeft die schifting niet plaats gehad. Bovendien kan tegenover elk teleurstellend gedrag van een Jood of Jodin, dadelijk eenerzijds een ander voorbeeld gesteld worden van prettige, goede ervaring, anderzijds van schandelijke uitbuiting en berooving door z.g. christenen, die van de afhankelijke positie der Joden een schromelijk misbruik wisten te maken. Neen, wij niet-Joden hebben waarlijk geen reden ons in zelfverheffing op de borst te slaan, alsof wij als geheel zooveel beter en edelmoediger zouden zijn dan onze Joodsche medeburgers.

Maar dit alles raakt niet de kern van het vraagstuk. Wij zullen alle teleurstellingen, zoowel van Joden als van niet-Joden beter kunnen dragen, als wij alles wat wij doen, zien als een noodzakelijk uitvloeisel van onzen christenplicht. Wij moeten de Joden niet helpen omdat wij het zoo zielig vinden dat zij zoo vervolgd worden, maar omdat deze vervolging een aantasting is van het Goddelijk recht. Elke vervolging van menschen druist in tegen het Goddelijk bevel der naastenliefde.

De verdrukking der Joden moet ons in het bijzonder ter harte gaan, omdat deze in beginsel uitgaat van een heidensche haat tegen al wat aan den Almachtigen God herinnert. Het feit, dat God het oude Israël eenmaal heeft uitverkoren als Zijn bondsvolk om, daaruit den Zaligmaker der wereld te doen geboren worden, is thans de grondslag voor den fanatieken waanzin, waarmee de uitroeiing van dit volk wordt nagestreefd. En ditzelfde feit is voor ons het uitgangspunt voor de onvermoeide pogingen om het Israël van heden zooveel wij kunnen te steunen en te schragen, alle teleurstellingen ten spijt.

Wel wordt in onze dagen weer eens in harde realiteit voltrokken, dat geen mensch en geen volk straffeloos Gods vloek over zich kan inroepen. Bij het kruis van Golgotha klonk het overmoedige „Zijn bloed kome over ons en onze kinderen“ als een schampere uitdaging, waarin de verwerping van den Messias wel het felst tot uiting kwam.

Doch de bittere consequenties van Israël's diepsten val mogen voor ons geen richtsnoer voor ons handelen zijn. Hoeden wij er ons voor ons te mengen in de oordeelen Gods, opdat wij niet in hetzelfde oordeel vallen. Voor ons geldt slechts dat wij ook in den Jood hebben te zien het schepsel Gods, dat met ons in zonde is gevallen, doch voor wiens redding Christus allereerst den kruisdood stierf.

Indien wij zoo staan tegenover het Joodsche volk, dan zal elk spoor van anti-semitisme ons vreemd zijn. Dan zullen wij ook voor de toekomst de Joden als gelijkgerechtigde staatsburgers beschouwen niet alleen, maar ook alles in het werk stellen om den smaad dezer jaren, die bij de Joden zelf zeker wel een onnoemelijke psychische schade zal hebben aangebracht, uit te wisschen.

ONTSLAG DOOR DE DUTSCHERS IS GEEN ONTSLAG.

Steeds vaker gaat de bezettende macht de laatste maanden over tot het ontslag van onderwijzers bij het bijzonder onderwijs. De besturen krijgen een korte mededeeling van den Secretaris-Generaal van Dam, dat een van hun onderwijzers is ontslagen door de Duitschers met een afschrift van het ontslagbesluit. Opgaaf van redenen ontbreekt in den regel, daarvoor moet het bestuur maar gissen: het behoort hem voldoende te zijn, dat de onderwijzer X blijkbaar niet meer het welgeval van de heeren bezit, daarmee basta!

Natuurlijk kunnen de schoolbesturen zulk een ontslag niet aangaan. Zij en zij alleen maken uit welke onderwijzers in de school thuishooren en welke niet. Geeft men het ontslagrecht uit handen, dan is het bijzonder onderwijs evenzeer zijn vrijheid kwijt, als wanneer men zich aan de benoemingsverordening onderwerpt. Besturen, die zulk een briefje in de bus krijgen zullen het dan ook voor kennisgeving aannemen en den „ontslagene“ als hun onderwijzer blijven beschouwen. Zij moeten ook verder subsidie voor het salaris van den betrokkene aanvragen, want daarop hebben zij recht en daarmee geven zij voldoende te kennen, dat zij deze inbreuk op de vrijheid van onderwijs niet accepteren. En zeker niet accepteren van nationaal-socialistische overweldigers, die wel weten welk een struikelblok een hecht en zelfstandig Christelijk onderwijs voor hun propaganda vormt.

Dus alleen de besturen ontslaan en ontslag door de Duitschers bestaat voor ons niet.

STAATSBEMOEIING.

Ziekelijke groei van den Staat.

Een van de voornaamste ziekteverschijnselen, die wij in de moderne wereld opmerken is de mateloze overschatting van den staat. Wij kunnen een schier onbegrensde uitdijning van den Staat waarnemen: De Staat kan en mag alles; de Staat is almachtig. Daarmee gepaard gaat een enorme ontwikkeling van het staats-apparaat: De Staat is alomtegenwoordig.

Dit verschijnsel van ziekelijke groei van den Staat is een modern verschijnsel. Het dateert zoo ongeveer van 1870 af en staat in nauw verband met de maatschappelijke ontwikkeling sindsdien. Het is niet een specifiek Nederlands verschijnsel, maar is in alle staten der Westersche cultuurwereld waarneembaar.

De oorsprong van dit verschijnsel, de ziektebacil, ligt niet in moderne tijden. Die is gelegen in de tijd verspreide, reeds eeuwen-oude opvatting, dat de Staat de natuurlijke top van de samenleving is. De vrijheid wordt daarbij vaak niet gezien als een zelfstandig recht van individu of levensverband, maar als een minus op het gezag, als een gunst van de Overheid.

In de geschiedenis heeft deze opvatting van den Staat als leider van de samenleving, ja als DE samenleving zelf, zoowel langs den weg van het individualisme in de Fransche revolutie, als langs den weg van het „socialisme“ in de „Duitsche Revolutie“, geleid tot een sterk geperfectionneerd Staatsabsolutisme.

In een meer of minder afgeronden vorm beheerscht deze opvatting zelfs de geheele moderne staatsidee, zoowel in de negentiende als in de twintigste eeuw, zoowel van 10 Mei als, naar het zich laat aanzien, na den komenden ommekeer.

Door maatschappelijke wanorde bevorderd.

In de moderne maatschappij heeft deze bacil een vruchtbare voedingsbodem gevonden. Deze maatschappij toch, wordt gekenmerkt door een sterk toegenomen ontwikkeling gedurende de laatste halve eeuw, zoowel op economisch en sociaal gebied als ook op algemeen cultureel gebied.

Een reusachtige, economisch-technische ontwikkeling, gepaard gaande aan een sterke toename der bevolking en een ontsluiting van de geheele wereld met als gevolg een zeer toegenomen wereld-verkeer, stelde groote eischen aan het inwendige ordenende vermogen der maatschappij.

De maatschappij schoot hierin tekort, met als gevolg dat de Staat, de eenige ordenende factor, die er was en die, door de zoo juist beschreven ziektebacil toch al geneigd was zich zelf te overschatten, belast werd met een taak, waarop zijn inwendige organisatie niet berekend was.

Dat de Staat ingrijpt, waar anderen tekort schieten is op zich zelf juist. De vraag is maar: Hoe grijpt de Staat in? Waar stuw hij heen? Wij moesten waarnemen dat de Staat al te weinig in het tekort schieten van anderen een reden vond om de tekort geschoenen te activeeren. In plaats van de menschen tot hun plicht te brengen, nam de Staat hun plicht over. Zoo dreef men de maatschappij niet de richting van zelfherstel op. De Staat ging meer en meer het maatschappelijk leven absorbeeren. In de fascistische en nationaal-socialistische staten vinden wij daarvan de meest, in het oog vallende blijken. In minder sterk ontwikkelde vorm vinden wij ze ook in ons eigen vaderland voor den oorlog.

In strijd met idee van den rechtsstaat.

Deze gang van zaken was echter meer dan een goede functionering van de staatsorganen verdragen kon. Wij hadden hier in West-Europa — en wij spreken nu verder over Nederland — de democratische rechtsstaat. Deze rechtsstaat berust formeel op twee beginselen. Het eerste is: De Overheid is een instelling van eigen recht tegenover de onderdanen. Dit beteekent: De Overheid heeft het volk te bevelen en het volk, de onderdanen, hebben te gehoorzamen. Het tweede beginsel is dat de Overheid organisch in het volk gebonden is. Dat beteekent dat de Overheid niet een instelling is los van het volk en buiten het volk om. Zij komt uit het volk op en is nationaal in den letterlijken zin van het woord en derhalve geen tyrannie.

Deze beide beginselen komen tot uitdrukking in de aanwezigheid van een Regeering bestaande uit Kroon en Ministers en van een Volksvertegenwoordiging, tusschen welke beide instellingen, harmonie van overtuiging aangaande wetgeving en beleid bestaan.

De hoofdtaak van de Overheid in den rechtsstaat is het bestellen van het recht. Zij handhaaft en schept voor zoover noodig de rechts-orde. Dat wil zeggen dat de Overheid zorgt voor de handhaving van een algemeen kader van recht en orde binnen hetwelk het leven, materieel en geestelijk, mogelijk is.

Staat schoot dan ook tekort.

De bestaande staatsorganen waren voor deze taak berekend. De

capaciteiten van Regeering en Parlement waren zoodanig, dat zij deze functie van hoeders van het algemeen belang met redelijke succesmogelijkheden konden vervullen.

Toen daar echter bijkwam de zorg voor allerlei speciale geestelijke en materiele belangen, die door anderen verwaarloosd was, schoot het staatsorganisme tekort.

Regeering en Parlement werden practisch geroepen de zorg voor het economische en sociale leven op zich te nemen. Zelfs de leiding van het geestelijke en culturele leven drong men hun op. En nu kwamen de moeilijkheden. Want de Regeering is geen directie van een onderneming, het Parlement geen raad van commissarissen. De Regeering is geen predikant, de Kamer geen Kerkeraad. De Regeering is geen onderwijzer, de Kamer geen paedagogisch college. En zoo kwam het, dat men kreeg de klacht over de **ondeskundigheid** van Regeering en Parlement, over de **bemoeizucht** van deze instellingen, over de „**verpolitiekking**“ van ons heele openbare leven.

Gemeten aan de maatstaven, die men aan ondernemingen, kerken, scholen enz. aanlegt, schoot de Staat tekort. Omdat men van den Staat verlangde, wat alleen de Kerk geven kan, kon men ook van zekere zijde zoo gretig klagen over de neutraliteitspolitiek van een Christelijke regeering.

Vermindering van de Staatsmacht.

De fout ligt echter niet daar, waar de klagers haar plegen te zoeken. De fout ligt niet bij de regeeringsinstellingen als zoodanig, maar allereerst in de machtsuitoefening van den Staat. Vervolgens, en dat hangt daar nauw mee samen, in het aan de regeeringsinstellingen opdragen van een taak waarvoor zij niet berekend zijn.

Voor de toekomst — en dan denken wij niet aan de bijzondere staatstaak onmiddellijk na den oorlog, waarover elders in dit nummer geschreven wordt, maar wel aan de algemeene conceptie van den Staat na den oorlog — ligt de oplossing van het probleem dan ook onverbiddelijk in een algeheele wijziging in de opvattingen aangaande de staatstaak, welke zal moeten leiden tot het verminderen van de macht van den Staat over het leven.

De oplossing ligt niet in het ontlasten van de Kamer met gelijktijdige meerdere belasting van de Regeering. Daarmee wordt niet beoogd dat de Staat zich van de dingen niets moet aantrekken. Integendeel. Maar de Staat moet er meer naar streven rechtsregels voor de menschen vast te stellen, dan macht over de dingen te krijgen. Ook wanneer men, om tegemoet te komen aan de hiervoor beschreven overbelasting der oude staatsorganen, nieuwe organen scheppen wil, b.v. bedrijfsorganisaties op economisch en sociaal gebied, hetwelk wij toejuichen, dient men aan dezen regel indachtig te zijn.

Een bedrijfsorganisatie, met verordenende bevoegdheid, is hiërarchisch de Regeering ondergeschikt. Precies zooals een gemeenteraad dat ook is. Daar doet het feit dat men over een zekere vrijheid van handelen, in z.g. inwendige aangelegenheden, beschikt, niets aan toe of af. Het is ook niet anders denkbaar. Het zwaartepunt van de politiek, ook van de economische politiek ligt in den rechtsstaat bij regeering en volksvertegenwoordiging. Dat zal juist blijken bij de groote punten, daar waar de werkelijke groote belangen liggen, die ons economisch-sociale leven beheerschen. En juist daar, waar het, als het mis gaat, dus in grooten stijl misgaat, zal van een ontlasting van Regeering en Parlement door nieuwe organen geen sprake kunnen zijn.

Groote beteekenis der vrijheid.

Daarom klemt te meer wat wij hier vooropstellen. Het groote probleem van na den oorlog is het probleem van den Staat zelf. Wat is het karakter van de staatsbemoeiing? In wezen het oude gezag-vrijheidsvraagstuk. Wat behoort onder het staatsgezag? Wat moet men vrijlaten? Hier ligt ook de oplossing van Radio- en Onderwijsvraagstukken. Behoort volksvoorlichting en volksopvoeding aan den Staat? Zoo neen, en naar onze meening behooren zij in de sfeer der vrijheid, dan moeten zij ook aan den Staat onttrokken worden om aan vrije privaatrechtelijke verbanden te worden overgelaten, onder gebondenheid aan door den Staat te stellen algemeene rechtsregelen. Ook in het economisch-sociale leven zullen wij goed doen deze waarheden niet te vergeten. Geslaagde collectieve arbeidsovereenkomsten zijn in één bepaald opzicht meer waard dan een fraaie bedrijfsorganisatie. En wel hierin: Wat in vrijheid geschiedt, is altijd meer waard dan wat onder dwang tot stand komt. Wij moeten blijven grijpen naar dat wat het meeste waard is.

Zouden wij dit alles vergeten en volharden wij bij den hiervoor beschreven ontwikkelingsgang, dan komen wij terecht bij socialisatie en staatsoverheersching, dat is — en dat is een waarheid die men nooit vergeten mag — bij de overheersching van het leven door niet competente organen.

DE NEDERLANDSCHE ONDERZEEVLOOT IN ACTIE.

Onze duikboten zijn nu bezig de Japansche verbindingslijnen met Birma te bestoken. De Nederlanders hebben in ruim anderhalf jaar 55000 ton Japansche scheepsruimte zeker, en nog 25000 ton waarschijnlijk in den grond geboord. Wij opereeren in de buurt van Malakka en Sumatra waarlangs de Jappen 90% van hun aanvoer moeten verschepen.

EEN UITSpraak VAN EDEN IN HET LAGERHUIS.

We beseffen maar al te goed, hoe groot de smart van China is, nu het land geheel is afgesneden van het buitenland. Maar wij zullen, zooals wij op de besprekingen te Caïro uitdrukkelijk hebben verklaard, tot het eind doorzetten om Japan tot onvoorwaardelijke overgave te dwingen.

Als wij in dit opzicht aan China denken, dan denken we ook aan onzen Nederlandschen bondgenoot en aan de vele miljoenen trouwe Nederlandsche onderdanen in de Indische gewesten. Ik heb vaak gevoeld, dat het beheer van deze gebieden door Nederland voor den oorlog één van de schitterendste voorbeelden was van hetgeen op dit gebied gedaan kon worden.

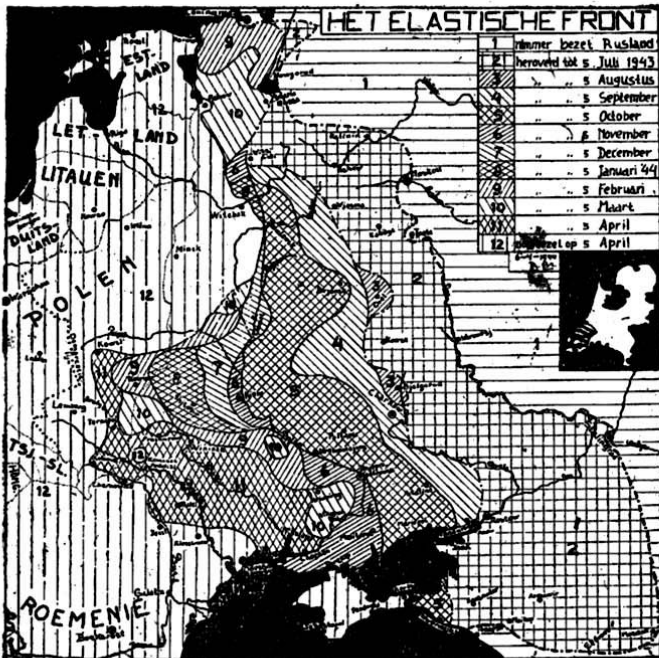
MENGELBERG.

Honderden en honderden Nederlanders gaan zich steeds te buiten aan de Mengelberg-concerten. Zij vergeten dat Mengelberg een landverrader is, een vriend van Seys Inquart. Eenige Amsterdamers, die dat niet vergeten zijn, hebben hem voor eenige weken in het Concertgebouw van een trapje geduwd met als gevolg dat Mengelberg gewond werd en voorloopig niet meer kon optreden.

DUITSCHLANDS RUBBERPOSITIE.

Tengevolge van het geallieerd optreden heeft Duitschland in 1943 37.500 ton rubber verloren. Dit bedrag is als volgt samengesteld:
Ladingen van tot zinken gebrachte blokkadebrekers 25.000 ton
Productieverlies tengevolge van luchtaanvallen, op fabrieken van synthetische rubber 12.000 ton
Bij luchtaanvallen beschadigde voorraden 500 ton
Het jaarlijksch verbruik van de Deutsche weermacht wordt geschat op 32.000 ton.

Het rubbertekort is zoo acuut geworden dat de Duitschers 1/3 van hun geheele torpedojagervloot er op uit hebben gezonden in een poging een van de blokkadebrekers te convooieren.

dat de Deutsche luchtmacht in de eerste zeven weken van dit jaar 2500 toestellen boven West- en Zuid Europa verloren heeft en 1600 toestellen aan het Oostfront, hetgeen neerkomt op een gemiddeld verlies van 600 per week;

dat de geallieerden in 1943 meer dan 200 duikboten hebben vernietigd;

dat Duitschland den oorlog begonnen is met een goudvoorraad in waarde van 375 miljoen gulden, hieronder begrepen de Oostenrijksche en Tsecho-Slowaaksche goudvoorraad;

dat Duitschland sinds 1939 nog voor een waarde van 940 miljoen gulden aan goud heeft „verworven” uit de door hem bezette landen; daaronder begrepen de Italiaansche goudvoorraad ter waarde van 225 miljoen gulden;

dat de geallieerden de neutrale landen hebben gewaarschuwd dat zij overdracht van door Duitschland gestolen goud aan neutralen niet zullen erkennen;

dat uit een radiobERICHT van Japansche zijde gebleken is, dat er zich nog steeds guerillastrijders bevinden op Borneo;

dat tijdens de viering van het 25-jarig bestaan van de fascistische partij te Rome, 24 Gestapo officieren en 14 leden van het fascistische partijleger zijn doodgeschoten, waarna bij wijze van represaille 550 vooraanstaande Romeinen zijn gefusilleerd;

dat een commissie van het internationale Rode Kruis het kamp voor onze officieren in Neu-Brandenburg heeft bezocht, bij welk bezoek dit kamp volkomen is afgekeurd;

dat in 1943 op het vliegveld van Lissabon meer dan 2500 vliegtuigen zijn geland, waarvan meer dan 15 pCt. vliegtuigen van de K.L.M. waren;

dat sinds de Deutsche vliegtuigfabrieken door de geallieerde luchtmacht geteisterd zijn, de Fokkerfabrieken opdracht gekregen hebben tot verhoogde productie;

dat de Hembrug sedert eenigen tijd vlammenwerpers vervaardigt voor de geschutsloopen van de Deutsche tijgertanks;

dat de N.S.B. directeur-generaal van den Landbouw, G. Ruitjer te Knijpe is veroordeeld tot f 250,— boete wegens zwartehandel; (hij had twee koeien f 1.000,— boven den normalen prijs verkocht);

dat een geallieerde bommenwerper in den middag van 11 April het Centraal Bevolkingsregister te 's-Gravenhage met bommen heeft aangevallen en vernield;

dat de Duitschers den verkoop van den wandtekst: „Verbergt de verdrevenen en meldt den omzwervende niet”, verboden hebben;

dat de uitgever, die vorenstaanden tekst als no. 751 van zijn catalogus uitgaaf, als no. 752 heeft: „Triomfe volgt het lijden, van hen die wettig strijden”;

dat op een betonmuur van de Deutsche weermacht, die achteraf bleek te bestaan uit zand met een paar centimeter beton er om heen, geschreven stond: Pas op; niet tegen leunen!

VERANTWOORDINGEN.

BB 25, 156-BK 100; P 10; R 29; X 2; Y 10; DVS 100; ORK 10; LAZ 26; PPH 300; MM 400; DGR 10; UTR 25; MZ 10; FLE 7,50; GIRO 777; OMA 100; WHN 78; TRL 20; VLS 50; GB 5; Fisk 60,50; JB 12,50; PMV 1000; LW 35; SH 35; K 10.

INDIë WORDT GEJAPANNISEERD.

Singapore heet nu Shonanko (haven van de Zuiderzon) en Batavia heet thans Djakarta. De bekende Amerikaansche drank Coca-Cola is nu gangbaar onder den naam Sumarasi en heeft nu meer de reuk van jasmijn dan van jazz. De sigaret Lucky Strike heet Sekido, hetwelk beteekent Equator, terwijl de Broadway-sigaret den grootschen naam Groot-Azië heeft gekregen.

(Uit een Zweedsch blad)